

Hakija XX
Vastapuoli YY GmbH & Co. K
Vireille 2.3.2022
Annettu 8.12.2022

Asian tausta

Hakija on ollut YY GmbH työnantajan palveluksessa elokuusta 2005 lähtien. Työsuhde on päättynyt loppuvuodesta 2020. Kyseessä oleva keksintö on valmistunut / tehty vuonna 2019 ja työntekijä on ilmoittanut keksinnöstä työnantajalleen elokuussa 2019. Työnantaja on ilmoittanut ottavansa oikeudet keksintöön. Keksinnön patentointihakemus on lähetetty 31.01.2020. Työntekijä ei ole pyynnöstään huolimatta saanut korvausta työsuhdekeksinnöstä.

Asian käsittely

Vaatimukset

XX (myöhemmin hakija) on pyytänyt työsuhdekeksintölautakuntaa antamaan lausunnon seuraavista kysymyksistä:

- 1) keksinnöstä työntekijälle maksettavan kohtuullisen korvauksen määrästä
- 2) työntekijän oikeudesta saada 7 % korkoa maksun myöhästymisestä
- 3) työnantajan asiallisesta toiminnasta työntekijää kohtaa sekä työpaikkakiusanteosta.

Perusteet

Hakija on ollut työsuhhteessa YY:n keksinnön syntymisajankohdan aikana. Keksijä on tehnyt keksintöilmoituksen työnantajalle. Työnantaja on ilmoittanut ottavansa oikeudet keksintöilmoituksessa mainittuun keksintöön. Työnantaja on tehnyt keksinnöstä patenttihakemuksen, jossa työntekijä on ilmoitettu keksinnön keksijäksi. Työntekijä ei ole saanut korvausta tekemästään ja työnantajan ottamasta keksinnöstä.

Vastine

Keksinnölle ei ole myönnetty patenttia. Euroopan patenttioviraston antaman kansainvälisen patentoitavuuden esitutkimusraportin (ISR) mukaan hakemuksen yksikään vaatimus ei ole riittävän keksinnöllinen, josta syystä YY pitää keksinnön patentoivuutta vielä epävarmana.

YY myöntää, että XX:llä on oikeus kohtuulliseen korvaukseen tekemänsä työsuuhdekeksinnön perusteella ja haluaa korjata tilanteen välittömästi maksamalla kaikissa konserniyhtiöissään sovellettavan työsuuhdekeksintöohjesääntönsä mukaisen korvauksen kyseenä olevasta työsuuhdekeksinnöstä.

YY konsernilla on ollut voimassa 01.01.2017 alkaen työsuuhdekeksintöohjesääntö (YY's guideline for remuneration of employee inventions). YYn työsuuhdekeksintöohjesäännön mukaan lähtökohtana keksintökorvauksissa on vakiokorvaus. Patenttihakemuksen tekemisestä maksetaan keksijälle korvauksena 500 EUR. Edelleen YY maksaa keksijälle patentoimispalkkion ... EUR, kun keksinnölle on myönnetty ensimmäinen patentti. Näin ollen vakiokorvaus on normaalitilanteessa yhteensä ... EUR. Edelleen YYn työsuuhdekeksintöohjesäännön mukaan, mikäli keksinnöstä ja siihen myönnetystä patentista voidaan osoittaa olevan poikkeuksellista taloudellista hyötyä yhtiölle, ja kun tämä hyöty on mitattavissa ja selvitetty, keksinnöstä maksetaan keksijälle erityiskorvaus.

YY hyvittäisi keksinnöstä XX:lle kohtuullisena kokonaiskorvauksena välittömästi ...EUR. Korvaus sisältäisi YYn työsuuhdekeksintöohjesäännön mukaisen korvauksen keksintöilmoituksesta, oikeuksien haltuunotosta sekä patenttihakemuksen jättämisestä sekä hyvityksen korvauksen maksun viivästymisestä. Lisäksi YY sitoutuu korvamaan keksijälle patentoimispalkkiona ... EUR välittömästi mahdollisen ensimmäisen myönnetyn patentin jälkeen. Näin ollen kokonaiskorvaus XX:lle olisi yhteensä.... EUR.

YY on esittänyt XX:lle edellä mainitun korvausehdotuksen, jonka XX on hylännyt.

YYn toteaa, että työnantajana on kohdeltava kaikkia työntekijöitä tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti.

Työsuuhdekeksintölautakunnan ratkaisu

Korvauksen maksaminen työntekijälle

Hakijan kysymys 1

Oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin annetun lain (työsuuhdekeksintölaki) 1 §:n mukaan toisen työssä olevan henkilön, työntekijän, tekemästä Suomessa patentilla suojattavissa olevasta keksinnöstä on voimassa, mitä tässä laissa säädetään.

Työsuuhdekeksintölain 5 §:n 1 momentin mukaan, jos työntekijä tekee 4 §:ssä tarkoitetun keksinnön, hänen tulee viipymättä ilmoittaa siitä kirjallisesti työnantajalle ja samalla antaa sen sisällöstä sellainen tieto, että työnantaja sen perusteella voi ymmärtää keksinnön.

Työsuuhdekeksintölain 6 §:n 1 momentin mukaan työnantajan, joka haluaa saada itselleen 4 §:n 1 momentin tai 2 momentin mukaan hänelle kuuluvan oikeuden keksintöön, tulee viimeistään neljän kuukauden kuluessa siitä, kun työnantaja sai 5 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen, kirjallisesti ilmoittaa työntekijälle, että hän ottaa itselleen tietyn oikeuden keksintöön.

Työsuhdekeksintölain 7 §:n 1 momentin mukaan milloin työnantaja 4 §:n mukaan tai muulla perusteella saa oikeuden työntekijän tekemään keksintöön, työntekijällä on, vaikka ennen keksinnön syntymistä olisi toisin sovittu, oikeus saada siitä työnantajalta kohtuullinen korvaus.

Asiassa on riidatonta, että työntekijä on tehnyt keksinnön ollessaan työsuhteessa YY:n ja että keksintö on liittynyt läheisesti työnantajan toimialaan. Työntekijä on tehnyt ilmoituksen keksinnöstä työnantajalle, joka on ilmoittanut ottavansa oikeuden keksintöön. Keksinnöstä on tehty patenttihakemus. Työnantajalla on keksinnön tekemisen aikana ja sen jälkeen ollut voimassa työsuhdekeksintöohjesäännöstö, joka koskee työntekijäkeksinnöistä maksettavia korvauksia.

Työkeksintölain 1 §:n 1 momentin mukaan lakia sovelletaan tilanteisiin, jossa työntekijän tekemä keksintö on Suomessa patentilla suojattavissa. Laki ei velvoita, että keksintö tulisi olla *de facto* jo patentoitu, jotta se oikeuttaisi korvausoikeuteen mutta että sen on oltava patentoitavissa.

Osapuolet ovat esittäneet eriävän lausunnon riidanalaisen keksinnön patentoinnin tilasta (PCT-hakemus: Kansainvälinen patenttihakemus on jätetty Euroopan patenttiviraston antaman kansainvälisen patentoitavuuden esitutkimusraportissa (ISR) on mainittu / tuotu esiin useita keksinnön keksinnöllisyyttä koskevia huomautuksia.

Työsuhdekeksintölain mukaan on riittävää, että keksintö täyttää patentoitavuuden yleiset ja erityiset vaatimukset eli on Suomessa patentoitavissa. Arvioitaessa patentoitavuutta ja täten keksinnön työsuhdekeksinnön mukaisuutta on arvioinnissa otettava huomioon työnantajan toiminta vastaanotettuaan työsuhdekeksintöilmoituksen. Työsuhdekeksintösuhteen voidaan täten katsoa syntyvän jo sillä, että työnantaja ilmoittaa ottavansa kaikki oikeudet ilmoituksen mukaiseen keksintöön. YY on saatuaan ilmoituksen työsuhdekeksinnöstä ottanut kaikki oikeudet keksintöön. YY on myös vastineessaan vahvistanut, että XX:llä on oikeus kohtuulliseen korvaukseen tekemänsä työsuhdekeksinnön perusteella.

Mahdollinen myöhemmin ilmenevä patenttihakemuksen menestymättömyys ei vaikuta työsuhdekeksinnön syntymiseen. Se saattaa vaikuttaa kuitenkin kohtuullisen korvauksen määrään, koska julkiseksi tulleen patenttihakemuksen hylkääminen voi olennaisesti vähentää työnantajan mahdollisuuksia hyödyntää keksintöä liiketoiminnassa.

Kohtuullisen korvauksen määrä

Hakija ei ole ilmoittanut lausuntopyynnössään käsitystään kohtuullisen korvauksen määrästä tai laskelmia korvauksen määräytymisen perusteeksi. Hänen arvionsa keksinnön arvosta on ... euroa.

YY on vastineessaan esittänyt laskelmat keksinnön sisältämien tuotteiden kokonaisliikevaihdosta ja keksinnön osuudesta. Näillä perusteilla YY toteaa keksintöihin liittyvän liikevaihdon olevan tuotteiden elinkaaren aikana euroa.

Kun keksinnön tuottama liikevaihto on tiedossa, voidaan keksinnön arvo määrittää sen lisenssimaksun perusteella, jolla työnantaja voisi hankkia oikeuden vastaavaan vapaaseen keksintöön. Käytännössä lisenssiprosentit vaihtelevat paljon riippuen toimialasta, keksinnön laadusta, markkinatilanteesta ja muista vastaavista tekijöistä. Lautakunnan käytännössä lisenssiprosentti on vaihdellut 1 – 5 välillä. Ottaen huomioon, että kyse on tuotteista, joiden myyntimäärät ovat suhteellisen suuria, lautakunta arvioi lisenssiprosentiksi 2. Keksinnön arvoksi määritellään euroa.

Hakija katsoo, että keksintö on syntynyt työtehtävien täyttämiseksi tapahtuvan toiminnan tuloksena käyttäen hyväksi työnantajan liikkeessä saatuja kokemuksia. Hän on työskennellyt ...suunnittelijana ja osallistunut useiden keksintöjen tekemiseen. YY ei ole esittänyt käsitystään keksinnön työsuhteydestä. Kun muuta ei ole esitetty, lautakunta katsoo tehtävän työsuhteydeksi 3, ratkaisun työsuhteydeksi 3 ja keksijän työsuhteydeksi 2. Lautakunnan käyttämän taulukon mukainen työsuhdekerroin on 15 % ja kohtuullisen korvauksen määrä siis $15 \% * \dots$ euroa eli euroa.

Myöhemmin mahdollisesti ilmenevä patenttihakemuksen menestyminen ja keksinnön hyödyntäminen liiketoiminnassa voi muuttaa maksettavan korvauksen määrää. Lautakunta voi tällöin pyynnöstä arvioida korvausmäärää uudelleen.

Hakijan kysymykset 2–3

Kysymys kaksi koskee hakijan oikeutta maksamattoman velan korkoon. Koronmaksusta ja koron määräytymisperusteista säädetään korkolaissa.

Kysymys kolme koskee työnantajan asiallista menettelyä työntekijöitä kohtaan. Työntekijään kohdistuvasta syrjivästä tai muusta epäasiallisesta kohtelusta säännellään useassa laissa riippuen toiminnan laadusta. Näistä keskeisimmät säännökset löytyvät työturvallisuuslaista (18 § työntekijän velvollisuus, 28 § työnantajan velvollisuus) sekä rikoslaista.

Työsuhdekeksintölautakunnan toimivalta perustuu lakiin oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin. Lautakunta voi antaa lausuntoja ainoastaan työsuuhdekeksintölain soveltamista koskeissa asioissa. Työsuhdekeksintölautakunta ei ole toimivaltainen ratkaisemaan lausunnonpyytäjän kohdan 2 tai 3 mukaisia asiakysymyksiä.

Työsuhdekeksintölautakunnan lausunto

Lautakunta katsoo hakijan olevan oikeutettu työsuhdekeksintölain mukaiseen kohtuulliseen korvaukseen tekemästään keksinnöstä ja kohtuullisen korvauksen määräksi lautakunta arvioi euroa.

Hakemus jätetään tutkimatta kysymyksien 2 ja 3 osalta.

Eero Mantere
Puheenjohtaja